

Abstrakt

Tématem předkládané diplomové práce je „Role státního zástupce v trestním řízení“. Je to státní zastupitelství, kterému je v České republice na základě Ústavy uloženo zastupovat veřejnou žalobu. Těžištěm činnosti státních zástupců je tedy jejich účast na trestním řízení a činnosti s ní spojené. Tato práce si tudíž klade za cíl v první řadě předložit popis těchto činností, a to chronologicky a podle jednotlivých stádií, kterými trestní řízení prochází. Dalším cílem je poté pozastavit se nad některými úskalími v právní úpravě státního zastupitelství či oblastmi jevícími se v praxi jako problematické, zamyslet se nad jejich možnými důvody a navrhnout řešení dle *lege ferenda*. V jiných případech také zhodnotit recentní změny právní úpravy a předložit úvahu o jejich možných důsledcích.

Kapitola první je věnována vzniku a stručnému vývoji veřejné žaloby v kontinentální Evropě a pak konkrétněji i v českých zemích. Tuto kapitolu lze vnímat jako jakýsi úvod do problematiky činnosti státního zastupitelství v trestním řízení, jelikož studiem jejich historie zjišťujeme, na základě jakých úvah a zásad byl současný systém vybudován.

Druhá kapitola se věnuje právní úpravě působnosti státního zastupitelství. Zprvu je probráno jeho ústavní zakotvení včetně z něj pramenící otázky, zda je státní zastupitelství orgánem moci výkonné či nikoli. Následuje přehled dalších právních předpisů, ze kterých plynou jednotlivé úkoly státních zástupců, a to jak v oblasti trestní, tak netrestní.

Kapitola třetí obsahuje výklad soustavy státních zastupitelství a toho, jak probíhá dohled v rámci ní, přičemž je pojednáno jak o dohledu vnějším, vnitřním, tak i o institutu dozoru, který bývá za dohled často chybně zaměňován.

Následuje kapitola čtvrtá věnována základním zásadám, které činnosti státního zástupce ovládají. Jedná se o zásadu obžalovací a zásady oficiality a legality. Zásady trestního řízení jsou vnímány jako základní stavební deska trestního řízení, které je na těchto zásadách posléze vybudováno. Stejně jako všechny aspekty trestního řízení, jsou těmito zásadami ovlivněny i činnosti státního zástupce. Je proto za důležité se s nimi seznámit za účelem lepšího porozumění kapitolám následujícím. V rámci tohoto úseku práce je pojednáno rovněž o problému tzv. prázdných schránek vyskytujícím se v praxi.

Těžištěm práce je její kapitola pátá, v níž je obsažen výklad jednotlivých činností státního zástupce v trestním řízení, a to podle fází, kterými prochází. Na počátku je pojednáno o činnostech státního zástupce v trestním řízení obecně a následně jsou vyloženy jeho činnosti

v přípravném řízení (včetně vztahu státního zástupce a policejního orgánu), v řízení před soudem a činnosti související s opravnými prostředky. Obsahem této kapitoly je také zamyšlení nad možnými legislativními změnami v souvislosti jednak s problematikou důkazní nouze, tak s dovolacími důvody nejvyššího státního zástupce. Zahrnuto je i pojednání o nově zavedené povinnosti státních zástupců uvádět jimi navrhovaný druh a výměru trestu již v žalobním návrhu a jejich možných důsledcích.

Zakončena je práce kapitolou šestou, ve které je pozornost věnována tzv. odklonům v trestním řízení. Zprvu je zmíněna obecná charakteristika odklonů, poté následují činnosti státního zástupce při jednotlivých odklonech. Zařazení této problematiky je vedeno jednak jejím velkým významem, a tudíž i potřebou o ní pojednat hlouběji, tak i snahou o přehlednost.